

Nr 47

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 175, såvitt densamma avser förslag till förordning om allmän energiskatt, m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 26 april 1957 dagtecknad proposition, nr 175, angående komplettering av riksstatsförslaget för budgetåret 1957/58, m. m., har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) förordning om allmän energiskatt;
- 2) förordning om ändrad lydelse av 3 § förordningen den 21 maj 1954 (nr 260) om brännoljeskatt; samt
- 3) lag om ändrad lydelse av 16 § lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror;

dels medgiva att för budgetåren 1956/57 och 1957/58 den i avlöningsstaten för kontrollstyrelsen upptagna anslagsposten till Avlöningar till icke-ordinarie personal må överskridas för bestridande av de kontrollkostnader som betingas av vad i propositionen förordats;

dels ock, bland annat, besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldig, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för budgetåret 1957/58 med 100 procent av grundbeloppet.

Propositionen nr 175 har i här berörda delar hänvisats till bevillningsutskottet. Propositionen behandlas i detta betänkande utom såvitt avser frågan om uttagningsprocenten, vilken fråga utskottet behandlar i sitt betänkande nr 48.

Beträffande *propositionens huvudsakliga innehåll* i nu förevarande delar må här anföras följande.

I propositionen föreslås införandet av en allmän energiskatt samt en höjning av skatten på cigaretter. Energiskatten skall utgå för de viktigaste slagen av fasta och flytande bränslen, d. v. s. kol och koks, kolbriketter och stybb, bensin och motorsprit, motorbrännolja och eldningsolja, samt därjämte för elkraft.

Den föreslagna energiskatten är bl. a. att se mot bakgrunden av ett omfattande investeringsprogram på energiområdet. Under den närmaste femårsperioden beräknas 500 milj. kr. för atomenergiområdet, närmare 600 milj. kr. för lagring av olja och bensin — därav 350 milj. kr. i direkta statsbidrag — samt 50 milj. kr. för upprustning av landsbygdens elnät.

Förslaget till allmän energiskatt bygger på en inom finansdepartementet upprättad promemoria, men i förhållande till denna har vissa begränsningar och omfördelningar gjorts i skatteuttaget. Begränsningarna avser främst

bensin och borgerlig förbrukning av elkraft. Skatteuttaget blir omkring 150 milj. kr. lägre än enligt promemorian. Regeringsförslaget innebär skatteintäkter av omkring 375 milj. kr. Häri ingår 50 milj. kr. motsvarande den nuvarande elskatten.

Med hänsyn till begränsningarna i energibeskattningen har det ansetts nödvändigt att genom konsumtionsbeskattning tillföra staten ytterligare ca 50 milj. kr. Detta föreslås ske genom att höja cigarrettskatten med omkring ett öre per styck. Totalt blir skatteintäkterna av energiskatten och höjningen av cigarrettskatten ungefär 425 milj. kr.

Energiskatten föreslås utgå för stenkol med 12 kr. per ton och för koks med 14 kr. per ton. Beträffande motorbrännolja samt eldningsoljorna 1 och 2 är den föreslagna skattesatsen 25 kr. per m³. För eldningsoljorna 3, 4 och högre skall enligt förslaget skatt erläggas med 16 kr. per m³.

I fråga om bensin och motorsprit är den föreslagna skattesatsen 4 öre per liter.

Den nuvarande skatten på industriell elkraft skall med oförändrat uttag — 10 procent av kraftvärdet — ingå i den allmänna energiskatten. I avslutning härtill föreslås den nuvarande elskatteförordningen bli upphävd. Den borgerliga förbrukningen av elkraft skall enligt förslaget beskattas med 5 procent av kraftavgifterna. Däremot skall järnvägarnas och spårvägarnas elkraft inte beskattas.

Genom en föreslagen ändring i den nuvarande beskattningen av motorbrännolja tillses, att den tunga motorfordonstrafiken i stort sett blir oberörd av energiskatten. Restitution förutsättes skola medges av skatt på brännolja, som användes i jordbrukstraktorer. I konsekvens härmed skall inte heller fotogen bli föremål för beskattning. Likaså skall enligt propositionen bränslen till järnvägarna, sjöfarten och lufttrafiken lämnas utanför beskattningen.

När bränsle användes som råvara, t. ex. för framställning av kalciumkarbid, eller när det nyttjas exempelvis för reduktionsändamål, skall skatt inte utgå. Det föreslås också, att industrier med särskilt hög bränsle- och kraftförbrukning skall kunna få skattenedsättning.

Förslaget är så utformat, att från beredskapssynpunkt betydelsefulla lager av kol, koks och brännoljor kan uppläggas skattefritt.

Energiskatten skall i princip tillämpas fr. o. m. juli månad år 1957.

I propositionen förutsättes, att investeringsavgiften bortfaller fr. o. m. den 1 januari 1958.

Ovannämnda *författningsförslag* är av följande lydelse.

Förslag
till
förordning om allmän energiskatt

Härigenom förordnas som följer.

Allmänna bestämmelser

1 §.

Allmän energiskatt skall i enlighet med bestämmelserna i denna förordning till staten erläggas för

- a) bensin och motorsprit,
- b) bränsle, som angives i en vid denna förordning fogad förteckning, och
- c) elektrisk kraft.

2 §.

Skatt utgår icke för inhemska fasta bränslen.

Skatt utgår ej heller för elektrisk kraft, som

a) framställes inom riket av producent, som förfogar över en installerad generatoreffekt av mindre än 50 kilowatt och som icke yrkesmässigt distribuerar elektrisk kraft,

b) till lägre effekt än 50 kilowatt utan avgift levereras av producent eller distributör till någon, som ej står i intressegemenskap med producenten eller distributören,

c) framställes och förbrukas å fartyg eller annat transportmedel, eller

d) nyttiggöres inom rörelse för produktion eller distribution av elektrisk kraft eller bortgår till följd av förluster vid överföring, transformering eller omformning hos producent eller distributör.

3 §.

Kungl. Maj:t eller den myndighet Kungl. Maj:t bestämmer äger, då synnerliga skäl därtill äro, medgiva befrielse från eller återbäring av skatt.

Om bensin och motorsprit

4 §.

Vad som stadgas i förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit skall, med undantag av vad däri sägs angående skattens storlek, äga tillämpning jämväl å allmän energiskatt å bensin och motorsprit.

5 §.

Energiskatten å bensin och motorsprit utgår med fyra öre för liter.

Om andra bränslen än bensin och motorsprit samt om elektrisk kraft

A. Andra bränslen än bensin och motorsprit

6 §.

Den som inom riket producerar skattepliktigt flytande bränsle är skyldig att hos kontrollstyrelsen vara registrerad såsom producent av dylikt bränsle.

Den som i större omfattning återförsäljer eller i egen rörelse förbrukar skattepliktigt bränsle eller håller sådant bränsle i lager må efter ansökan registreras hos kontrollstyrelsen såsom återförsäljare eller förbrukare av dylikt bränsle.

7 §.

Skatten skall erläggas av den som är registrerad enligt 6 §. Införes bränsle till riket av annan än den som är sålunda registrerad skall dock skatten erläggas av den som inför bränslet.

8 §.

Skattskyldighet inträder

a) för den som är registrerad enligt 6 §, då bränsle av honom levereras till köpare, som icke är sålunda registrerad, eller tages i anspråk för annat ändamål än försäljning, och

b) för den som, utan att vara registrerad enligt 6 §, inför bränsle till riket, vid införseln.

9 §.

Upphör skattskyldig att vara registrerad enligt 6 §, skall han erlägga skatt för det bränsle som ingår i hans lager vid tidpunkten för registreringsens upphörande. Skatten skall erläggas inom tid som kontrollstyrelsen bestämmer.

10 §.

Skatten utgår med i förteckningen angivet belopp för vikt- eller volymenhet.

Det ankommer på kontrollstyrelsen att i fråga om fasta bränslen fastställa skattesatser för hektoliter som svarar mot de i förteckningen angivna skattesatserna för ton.

Ingår vid industriell tillverkning kostnaden för bränsle till mera betydande del i tillverkningskostnaden, må beskattningsmyndigheten medgiva skäligen nedsättning av skatten.

B. Elektrisk kraft

11 §.

Den som inom riket yrkesmässigt distribuerar eller förbrukar av honom producerad skattepliktig elektrisk kraft eller yrkesmässigt distribuerar av annan producerad dylik kraft är skyldig att hos kontrollstyrelsen vara registrerad såsom producent eller distributör av elektrisk kraft.

Vid tillämpning av denna förordning skall den för vars räkning elektrisk kraft överföres till riket ävensom den som utan att erlägga avgift därför emottager elektrisk kraft, för vilken skatt skall utgå, anses hava producerat kraften.

12 §.

Skatten för elektrisk kraft skall erläggas av den som förbrukat kraften. Skyldighet att redovisa skatt till statsverket inträder då den elektriska kraften distribueras till förbrukare, som icke är registrerad enligt 11 §

(*skattepliktig distribution*), eller då kraften av den som är sålunda registrerad nyttjas i egen rörelse (*skattepliktig egenförbrukning*).

Vid skattepliktig distribution skall skatten av förbrukaren erläggas till den registrerade distributören, i förekommande fall genom icke registrerad distributör. Har producent yrkesmässigt distribuerat kraft till förbrukare, är producenten med avseende å distributionen av sådan kraft att anse såsom registrerad distributör.

Har den, som enligt 11 § registrerats såsom producent, till annan distribuerat elektrisk kraft utan att detta skett yrkesmässigt, skall kraften anses vara förbrukad i den förstnämndes rörelse.

13 §.

Registrerad distributör åligger att debitera och till statsverket inleverera skatten. Har debiterad skatt ej erlagts, skall den registrerade distributören till statsverket likväl inleverera ett däremot svarande belopp, såvida icke annat följer av vad i 25 § tredje stycket stadgas.

Vid skattepliktig egenförbrukning skall förbrukaren inleverera skatten till statsverket.

14 §.

1 mom. Skatten utgår

a) för elektrisk kraft, som förbrukas i industriell rörelse med en förbrukning av mer än 40 000 kilowattimmar för driftställe under helt beskattningsår, med tio procent av kraftens beskattningsvärde och

b) för annan elektrisk kraft med fem procent av kraftens beskattningsvärde.

Såsom driftställe skall anses varje i tekniskt avseende självständig industriell anläggning, dock att närliggande anläggningar, som drivas av samma ägare eller innehavare, skola anses såsom ett enda driftställe om kraftanskaffningen är i huvudsak gemensam.

Med beskattningsår förstås tiden 1 juli—30 juni.

Beskattningsvärdet är lika med summan av de avgifter, som förbrukaren har att erlægga för den elektriska kraften. I den mån producent eller registrerad distributör själv förbrukar kraften, är beskattningsvärdet lika med summan av de avgifter, som skulle hava utgått, därest kraften försålts för likartad användning som hos producenten eller distributören. I beskattningsvärdet ingår icke skatt.

2 mom. Kan under löpande beskattningsår icke avgöras, huruvida förbrukningen i industriell rörelse kommer att överskjuta 40 000 kilowattimmar, men har förbrukningen under den närmast före beskattningsåret tillämpliga tolv månadersperioden överskjutit nämnda energikvantitet, skall förbrukaren erlægga preliminär skatt med belopp motsvarande tio procent av kraftens beskattningsvärde. Vad i denna förordning stadgas om skatt skall i tillämpliga delar gälla här avsedd preliminär skatt.

3 mom. Där under ett beskattningsår förbrukningen i industriell rörelse överskjutit 40 000 kilowattimmar men skatt för den förbrukade kraften erlagts med allenast fem procent av kraftens beskattningsvärde, skall till statsverket i efterhand inlevereras skatt med ytterligare fem procent av beskattningsvärdet.

Har under ett beskattningsår förbrukningen i industriell rörelse icke överskjutit 40 000 kilowattimmar men har skatt för den förbrukade kraften erlagts med tio procent av kraftens beskattningsvärde, skall snarast efter beskattningsårets utgång hälften av den erlagda skatten restitueras.

15 §.

1 mom. Kontrollstyrelsen äger, när särskilda skäl därtill äro, efter ansökan förordna, att skatten skall utgå med visst belopp för kilowattimme. Beloppet skall fastställas så att det för de förbrukare, varom fråga är, så nära som möjligt motsvarar den skatt som skulle hava utgått vid tillämpning av 14 § 1 mom.

2 mom. På ansökan må kontrollstyrelsen medgiva förbrukare inom distributionsområde med onormalt höga kraftavgifter eller anslutningsavgifter nedsättning av skatten.

16 §.

1 mom. Vid beräkning av beskattningsvärde för skattepliktig egenförbrukning skall kontrollstyrelsen eftersträva att såvitt möjligt enhetliga värden erhållas för kraft, som användes för likartade ändamål inom områden med i huvudsak enahanda taxesättning.

När synnerliga skäl föranleda därtill, må kontrollstyrelsen nedsätta beskattningsvärdet för kraft som nyss sagts.

2 mom. För kraft som av producent eller registrerad distributör levereras till förbrukare, med vilken producenten eller distributören står i sådan intressegemenskap att denna kan antagas hava inverkat på prissättningen, ävensom för kraft, som levereras såsom ersättning för förlorad vattenkraft, må kontrollstyrelsen fastställa beskattningsvärde enligt i huvudsak samma normer, som tillämpas i fråga om skattepliktig egenförbrukning.

17 §.

Kontrollstyrelsen äger även i andra fall än som avses i 15 och 16 §§ föreskriva de avvikelser från stadgandena angående skattens bestämmande, som med hänsyn till särskilda omständigheter må finnas påkallade, dock att skatt icke i något fall må bestämmas att utgå med högre belopp än som eljest skolat följa av bestämmelserna i denna förordning.

18 §.

Vid kontrollstyrelsens sida skall finnas en särskild rådgivande nämnd (*elskattenämnden*) med uppgift att till styrelsen avgiva yttrande och förslag i ärenden rörande energiskatt å elektrisk kraft. Innan kontrollstyrelsen fattar beslut i dylika ärenden av principiell betydelse eller eljest av större vikt, skall styrelsen höra elskattenämnden.

Elskattenämnden skall utgöras av ordförande och fyra ledamöter. Ordföranden skall vara eller hava varit domare. Av ledamöterna skall en vara företrädare för kontrollstyrelsen, en för kommerskollegium, en för distributörer av elektrisk kraft samt en för detaljförbrukare i allmänhet av sådan kraft. Vid behandling av ärende, som berör anlingen jordbruksnäringen eller industrien eller ock handeln och hantverket, skall, där det utan olägenhet kan ske, sistnämnda ledamot ersättas av ledamot, som representerar vederbörande näringsgren.

För ordförande och envar ledamot i nämnden skall utses en suppleant. I fråga om suppleant skall gälla vad nyss sagts om ordförande eller ledamot, som suppleanten skall ersätta.

Ordförande, ledamöter och suppleanter utses av Kungl. Maj:t för viss tid, dock högst fyra år.

C. Uppbörd och kontroll

19 §.

Beskattningsmyndighet är, i fall där skatt skall erläggas vid införsel till riket av bränsle, generaltullstyrelsen och i övriga fall kontrollstyrelsen.

20 §.

1 mom. Anmälan för registrering ävensom ansökan om registrering skall göras skriftligen hos kontrollstyrelsen och skall innehålla uppgift angående vederbörandes fullständiga namn och postadress, företagets namn, rörelsens art och belägenhet samt dagen för verksamhetens påbörjande.

I anmälan för registrering, som avses i 11 §, skall uppgift jämväl lämnas angående belägenheten av och den installerade generatoreffekten för varje kraftverk, som skall nyttjas i rörelsen. Skall elektrisk kraft inköpas, skall uppgevas det eller de företag varifrån inköpen skola ske.

Distributör av elektrisk kraft skall i anmälan för varje konsumentgrupp lämna uppgift angående de perioder under året, beträffande vilka debitering av kraftavgifter verkställs, ävensom angående de tidpunkter då sådana debiteringar i allmänhet äro slutförda.

Om verkställd registrering skall kontrollstyrelsen utfärda särskilt bevis.

2 mom. Den som är registreringskyldig enligt 6 § första stycket eller 11 § skall göra anmälan för registrering senast fjorton dagar före rörelsens upptagande. Utan hinder härav må den, som övertagit annans rörelse, bedriva densamma under förutsättning att anmälan för registrering göres inom fjorton dagar efter övertagandet.

3 mom. Inträder ändring i förhållande, varom uppgift lämnats i anmälan eller ansökan om registrering, är den registrerade skyldig att inom fjorton dagar underrätta kontrollstyrelsen därom.

Den som vill bliva avregistrerad skall göra anmälan därom till kontrollstyrelsen.

21 §.

Äsidosätter den som är registrerad enligt 6 § andra stycket grovt vad honom åligger enligt denna förordning eller med stöd av densamma meddelade föreskrifter, må kontrollstyrelsen förordna om hans avregistrering.

22 §.

Skatt, som skall erläggas till kontrollstyrelsen, skall redovisas för bestämda redovisningsperioder. Dessa äro

a) i fråga om skatt för bränsle, kalenderkvartal, och

b) i fråga om skatt för elektrisk kraft, debiteringsperiod, eller vad angår kraft som framställts av producent utan yrkesmässig distribution, kalenderkvartal.

Med debiteringsperiod skall förstås

a) i fråga om konsumentgrupp, för vilken utfärdas räkningar, som för hela gruppen avse i huvudsak en och samma tid (månad, kvartal eller annan tidsperiod utgörande år eller del därav): ifrågavarande tid, även om flera avläsningar skett under tiden, samt

b) i fråga om konsumentgrupp, för vilken avläsningar ske successivt och utfärdade räkningar i anslutning härtill för olika abonnenter inom samma grupp avse olika tider: den tidsperiod (månad, kvartal eller annan tidsperiod utgörande år eller del därav), under vilken avläsning beräknas ske för hela eller den väsentliga delen av konsumentgruppen.

Kontrollstyrelsen äger, om särskilda skäl därtill äro, fastställa annan tidsperiod såsom redovisningsperiod.

23 §.

1 mom. Den som är registrerad enligt 6 § skall senast vid utgången av kalendermånaden efter varje redovisningsperiod till kontrollstyrelsen insända en på heder och samvete avgiven deklaration angående de bränslen, beträffande vilka skattskyldighet inträtt under redovisningsperioden.

2 mom. Den som är registrerad enligt 11 § skall å tid och i ordning som i 1 mom. sägs insända en på heder och samvete avgiven deklaration angående skattepliktig distribution och skattepliktig egenförbrukning under redovisningsperioden.

3 mom. I deklarationen skall angivas den på redovisningsperioden belöpande bruttoskatten, så ock avdrag enligt 24 eller 25 §.

Deklarationens nettoskattebelopp skall, där beloppet icke utgöres av helt tiotal kronor, utföras med närmaste lägre tiotal kronor.

Kontrollstyrelsen äger, om särskilda skäl därtill äro, föreskriva att deklaration skall insändas inom annan tid än som i 1 mom. sägs.

Deklaration skall upprättas å blankett enligt formulär, som fastställas av kontrollstyrelsen.

24 §.

1 mom. I deklaration som avses i 23 § 1 mom. må avdrag göras för bränsle, som

a) i beskattat skick förvärvats för återförsäljning eller förbrukning i egen rörelse,

b) återtagits i samband med återgång av köp,

c) förbrukats av eller försålts till kommunikationsföretag för bandrift eller därmed likartat ändamål,

d) förbrukats eller försålts för förbrukning i fartyg eller luftfartyg, samt

e) av den skattskyldige eller för hans räkning utförts ur riket eller till svensk frihamn.

2 mom. På särskild prövning av kontrollstyrelsen ankommer, huruvida och i vad mån avdrag jämväl må göras för

a) bränsle, som skattskyldig förbrukat eller försålt för förbrukning för annat ändamål än energialstring,

b) bränsle, som skattskyldig förbrukat för framställning av skattepliktigt bränsle,

c) bränsle, som skattskyldig återtagit annorledes än i samband med återgång av köp,

d) bränsle, vars försäljning förorsakat den skattskyldige förlust på grund av bristande betalning från köparen, samt

e) skatt för elektrisk kraft, som förbrukats vid framställning av skattepliktigt bränsle.

25 §.

I deklaration som avses i 23 § 2 mom. skall avdrag göras för elektrisk kraft, som

a) levererats till kommunikationsföretag för bandrift eller därmed likartat ändamål, samt

b) överförts till annat land.

På särskild prövning av kontrollstyrelsen ankommer, huruvida och i vad mån avdrag må göras för skatt för bränsle som förbrukats vid produktion av elektrisk kraft.

På särskild prövning av kontrollstyrelsen ankommer tillika, huruvida och i vad mån skatt för elektrisk kraft må nedsättas på grund av bristande betalning från förbrukare eller icke registrerad distributör av elektrisk kraft.

26 §.

Senast vid den tidpunkt, då deklaration skall hava insänts, skall enligt deklarationen upplupen skatt erläggas genom insättning å kontrollstyrelsens postgirokonto. Finner kontrollstyrelsen att avdrag bör ske med högre belopp än den redovisade bruttoskatten, skall det överskjutande beloppet restitueras.

Insändes icke deklaration inom föreskriven tid, skall senast vid nämnda tidpunkt och i angiven ordning erläggas preliminär skatt svarande mot det högsta skattebelopp, som upplupit under någon redovisningsperiod inom senast förflutna tolv kalendermånader, eller det lägre belopp kontrollstyrelsen bestämmer. Har någon erlagt preliminär skatt, äger han, sedan felande deklaration insänts, i samband med inbetalning av skatt för en senare redovisningsperiod tillgodoräkna för mycket erlagd preliminär skatt. Har den preliminära skatten understigit den deklarerade, skall felande skatt erläggas samtidigt med deklarationens insändande. Vad i denna förordning stadgas om skatt skall i tillämpliga delar gälla här avsedd preliminär skatt.

27 §.

Där skatt för bränsle skall erläggas vid införsel till riket, skall skatten erläggas till tullverket i den ordning som är föreskriven beträffande tull. Bränsle, för vilket energiskatt skall utgå, skall med avseende å rätten till uppläggnings å tullager likställas med till riket inkommande tullbelagd vara i allmänhet.

Om betalningsansånd, ställande av säkerhet samt påföljd för fördröjd eller utebliven betalning gäller beträffande skatt som skall erläggas till tullverket vad rörande tull finnes stadgat.

28 §.

Beträffande bränsle, som införes till riket under sådana förhållanden att för detsamma åtnjutes tullfrihet enligt 5, 6 eller 8 § tulltaxeförordningen eller ock tullindring enligt 9 § samma förordning, eller, i fråga om icke tullpliktigt bränsle, skulle hava åtnjutits enligt något av dessa stadganden, om det varit tullbelagt, skall skyldighet att erlagga skatt föreligga allenast såvitt fråga är om återinförsel av bränsle, för vilket skatt icke erlagts eller för vilket erlagd skatt restituerats.

För bränsle, som införts till riket men sedermera utförts ur riket eller till svensk frihamn, må restitution av skatt åtnjutas i den ordning och omfattning Kungl. Maj:t bestämmer.

29 §.

Insändes icke deklaration eller befinnes insänd deklaration oriktig, äger kontrollstyrelsen fastställa den skatt, som rätteligen skall utgå, och den tid, inom vilken skatten skall erläggas.

30 §.

Försummar någon att inbetala skatt, som han enligt denna förordning skall erlagga till kontrollstyrelsen, må skatten på framställning av styrelsen omedelbart utmätas.

Vad i första stycket stadgas skall äga motsvarande tillämpning, där förbrukare eller icke registrerad distributör av elektrisk kraft underlåter att erlägga skatt för dylik kraft.

31 §.

För utövande av kontroll över den allmänna energiskatten äger kontrollstyrelsen anlita biträde av särskilda kontrolltjänstemän. Kontrolltjänstemän äger på anfordran erhålla tillträde till samtliga lokaler och utrymmen, vilka den som är registrerad enligt denna förordning använder för tillverkning, lagerhållning eller försäljning av skattepliktiga bränslen eller för produktion eller distribution av elektrisk kraft.

32 §.

Den som är registrerad enligt denna förordning är pliktig att ordna sin bokföring och, vad angår distribution av elektrisk kraft, jämväl sin statistik på sådant sätt att enligt kontrollstyrelsens beprövande kontroll möjliggöres

a) i fråga om skattepliktiga bränslen, över tillverkning, inköp, försäljning samt förbrukning i egen rörelse av dylika bränslen ävensom

b) i fråga om elektrisk kraft, över inköpt och försåld samt eljest mottagen och levererad elektrisk energi samt över den elektriska energi, som inom rörelsen producerats, förbrukats och bortgått såsom överföringsförlust m. m., så ock över debiterade och erlagda kraftavgifter.

Den som är registrerad skall vidare på anfordran tillhandahålla kontrollstyrelsen eller kontrolltjänsteman sina handelsböcker med tillhörande handlingar samt i förekommande fall sin statistik. Han skall därjämte ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som kontrollstyrelsen för erhållande av en betryggande kontroll över skattens behöriga utgörande meddelar, ävensom de anvisningar kontrolltjänsteman i enlighet med kontrollstyrelsens föreskrifter kan komma att lämna.

Där kontrollstyrelsen så påfordrar skall distributör av elektrisk kraft föranstalta om att anordning för uppmätning av dylik kraft med avseende å energi och effekt inrättas.

33 §.

Den som, utan att vara registrerad enligt denna förordning, producerar, försäljer eller förmedlar försäljning av skattepliktigt bränsle eller producerar eller distribuerar elektrisk kraft är skyldig att på anfordran lämna sådana uppgifter om sin rörelse, som kontrollstyrelsen eller kontrolltjänsteman finner erforderliga för skattekontrollen, ävensom att, där kontrollstyrelsen finner det påkallat för kontrollens utövande, tillhandahålla sina handelsböcker med tillhörande handlingar.

D. Ansvarsbestämmelser m. m.

34 §.

Om ansvar i vissa fall för den, som i deklaration lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

Har någon i annat fall än i första stycket avses uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i deklaration rörande elektrisk kraft lämnat oriktig uppgift, ägnad att leda till inleverans av för låg skatt, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

35 §.

Underlåter den som är registreringsskyldig enligt 6 § första stycket eller 11 § att göra föreskriven anmälan för registrering, straffes med dagsböter, ej under tjugu.

Underlåter någon i andra fall än som avses i första stycket att fullgöra vad honom åligger enligt denna förordning eller med stöd av densamma meddelade föreskrifter, straffes med böter, högst trehundra kronor. Vad nu sagts gäller dock icke åliggande att inbetala skatt.

36 §.

Brott, som avses i 35 § andra stycket, må av åklagare åtalas allenast efter anmälan av kontrollstyrelsen.

37 §.

Kontrollstyrelsen må vid vite förelägga den som är registrerad enligt denna förordning att fullgöra vad honom åligger enligt förordningen eller med stöd av densamma meddelade föreskrifter, dock att föreläggande icke må avse inbetalande av skatt.

38 §.

Vad som inhämtats vid skattekontroll enligt denna förordning må ej yppas i vidare mån än som erfordras för vinnande av det med kontrollen avsedda ändamålet. Bryter någon häremot, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader, där ej gärningen är belagd med straff i strafflagen.

Brott som nu sagts må, där det ej innefattar ämbetsbrott, av åklagare åtalas allenast efter angivelse av målsägande.

39 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda för tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter.

Denna förordning träder i kraft, såvitt angår elektrisk kraft, den 20 juni 1957 samt i övrigt den 1 juli 1957; dock att förordningens bestämmelser skola gälla redan före ikraftträdandet i avseende å åtgärder, som erfordras för tillämpningen därefter.

Genom förordningen upphäves elskatteförordningen den 1 juni 1951 (nr 374). Utan hinder härav skall skatt enligt nämnda förordning utgå för redovisningsperiod, som till någon del hänför sig till tiden före den 20 juni 1957, dock att, om under dylik redovisningsperiod avläsning av energiförbrukning sker sistnämnda dag eller därefter, skatt enligt elskatteförordningen skall utgå allenast för tiden intill första avläsningen efter den 19 juni 1957. Elskatteförordningen skall även i övrigt äga tillämpning beträffande förhållanden som hänföra sig till tiden intill utgången av dylik redovisningsperiod eller, i förekommande fall, intill nämnda avläsning.

I samband med ikraftträdandet skall i övrigt iakttagas följande.

1. Där verksamhet som avses i 6 § första stycket eller 11 § bedrivs vid förordningens ikraftträdande skall den i 20 § omnämnda anmälan för registrering göras senast den 10 juli 1957.

2. Oaktat registrering efter anmälan icke skett, skall den som vid förordningens ikraftträdande bedriver verksamhet som i första punkten sägs anses vara registrerad hos kontrollstyrelsen från och med den 1 juli 1957, när fråga är om verksamhet som avses i 6 § första stycket, och från och med den 20 juni 1957, när fråga är om verksamhet som avses i 11 §.

3. Den som vid förordningens ikraftträdande bedriver i 6 § andra stycket avsedd verksamhet och som därefter gör ansökan om registrering hos kontrollstyrelsen skall i särskild deklARATION uppgiva i vad mån hans lager av i författningsrummet avsett skattepliktigt bränsle minskat eller ökat från utgången av juni månad 1957 till tidpunkten för ansökningens insändande.

Har lagret minskat, skall såsom villkor för registrering gälla att belopp motsvarande den å minskningen belöpande skatten inbetalas till kontrollstyrelsen.

Har lagret ökat, äger, där registrering sker, den registrerade i deklARATION göra avdrag för den å ökningen belöpande skatten.

4. Skattskyldighet enligt denna förordning föreligger icke i fråga om elektrisk kraft, för vilken kraftavgift helt eller delvis utgår efter uppmätt energiförbrukning: för tiden före första avläsningen av energiförbrukning efter den 19 juni 1957, eller

i fråga om annan elektrisk kraft: för redovisningsperiod, som till någon del hänförs sig till tiden före den 20 juni 1957.

5. Vid restitution av särskild skatt å bensin och motorsprit enligt förordningen den 3 maj 1929, nr 62, skall allmän energiskatt anses hava erlagts för varan i den mån denna utförts ur riket eller till svensk frihamn eller förbrukats efter den 30 juni 1957.

Förteckning

över

vissa bränslen, för vilka allmän energiskatt skall erläggas,

i gällande tulltaxa med statistisk varuförteckning hänförliga till nedanstående statistiska nummer

Statistiskt nr	Bränsle	Skattesats
420, 421, 422	Stenkol	12 kronor för ton
420: 1, 421: 1, 423	Stybb av stenkol	6 kronor för ton
424: 1, 424: 3, ur 424: 4	Koks	14 kronor för ton
ur 424: 4	Stybb av koks	6 kronor för ton
425: 1—2	Kolbriketter	6 kronor för ton
441	Mineraloljor: motorbrännolja och pannbrännolja, oraffinerade:	
	skatte- viskositet	
	klass cSt-enheter	
	I högst 20 vid 20° C	25 kronor för m ³
	II fler än 20 vid 20° C	16 kronor för m ³
ur 582: 5	Sprithblandningar, avsedda för användning till motordrift ..	4 öre för liter
	<i>Anm.</i> Allmän energiskatt skall icke erläggas för inom riket framställd sprithblandning, avsedd för användning till motordrift, där energiskatt erlagts för i blandningen ingående produkter, för vilka dylik skatt skall erläggas.	

Förslag

till

**förordning om ändrad lydelse av 3 § förordningen den 21 maj 1954
(nr 260) om brännoljeskatt**

Härigenom förordnas, att 3 § förordningen den 21 maj 1954 om brännoljeskatt skall erhålla följande ändrade lydelse.

3 §.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Brännoljeskatt utgår med *trettio*- Brännoljeskatt utgår med *trettio*
tva öre för liter. öre för liter.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1957.

Förslag

till

**lag om ändrad lydelse av 16 § lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående
statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror**

Härigenom förordnas, att 16 § lagen den 11 juni 1943 angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

16 §.

I varje tobaksvaras riktpreis skall skatt ingå dels med ett belopp, vilket motsvarar nedanstående procent av riktpreiset, dels ock med nedan angivna, i förhållande till varans myckenhet bestämda belopp, nämligen:

Varuslag	Vikt för 1 st. gram	För inom riket till- verkad vara			För till riket införd vara		
		Procent av rikt- priset	Belopp för		Procent av rikt- priset	Belopp för	
			1 st. öre	1 kg kr.		1 st. öre	1 kg kr.
Cigarrer grupp I	t. o. m. 5,0	35	4,3	—	35	12,4	—
» » II	över 5,0	35	5,6	—	35	15,6	—
Cigarrcigarretter.... » I	t. o. m. 1,7	35	4,0	—	35	6,6	—
» » II	över 1,7	35	5,0	—	35	9,5	—
Cigarretter » I	t. o. m. 0,75	40	2,74	—	40	3,74	—
» » II	över 0,75	40	4,78	—	40	6,13	—
Röktobak	—	40	—	24: 60	40	—	31:—
Tuggtobak	—	40	—	3: 70	40	—	7:—
Snus	—	40	—	3: 80	40	—	5:—

I skattehänseende — — — 3,3 gram.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1957. Härvid skall iakttagas, att vad i lagen stadgas om riktpreis intill den 1 januari 1960 skall hava avseende å priskurantpris.

¹ Senaste lydelse se 1957:00.

Av statsrådsprotokollet i ärendet inhämtas bland annat följande.

Inom finansdepartementet har upprättats en *promemoria* (stencilerad) angående en allmän energibeskattnig. Promemorian innehåller förslag till förordning om allmän energiskatt. Enligt förslaget skall sådan skatt utgå för flertalet slag av fasta och flytande bränslen samt för elektrisk kraft. Skatteintäkterna beräknas till ca 500 milj. kronor för år. Den föreslagna energiskatten är bl. a. avsedd att träda i stället för den nuvarande elskatten, som uttages för industriell elkraft. Vidare förutsättes, att den allmänna investeringsavgiften inte skall erhålla förlängd giltighet.

Över promemorian har *yttranden* avgivits av statskontoret, generallullstyrelsen (med bifogande av utlåtanden från tulldirektionerna i Stockholm, Göteborg och Malmö), kontrollstyrelsen (med överlämnande av utlåtande från elskattenämnden), kommerskollegium (med överlämnande av yttranden från rikets handelskammare), vattenfallsstyrelsen, statens handels- och industrikommission, riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, statens pris- och kartellnämnd, fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret, Sveriges industriförbund (med överlämnande av skrivelser från Jernkontoret, Sveriges kemiska industrikontor och Svenska trämasseför- eningen), Sveriges lantbruksförbund, Sveriges grossistförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, Kooperativa förbundet, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, Svensk industriförening, Svenska elverksföreningen, Svenska värmeverksföreningen, Svenska vattenkraftföreningen, Svenska petroleum institutet, Svenska stenkolsimportörers förening, Svenska gasverksföreningen, Sveriges redareförening och Svenska vägföreningen.

Sveriges industriförbund och Stockholms handelskammare åberopar ett av delegerade för nämnda organ, Svenska bankföreningen och Svenska försäkringsbolags riksförbund upprättat yttrande.

Därjämte har skrivelser inkommit från bl. a. Svenska skifferolja aktiebolaget, Stockholms superfosfat fabriks aktiebolag, Norrbottens järnverk aktiebolag, De vanföras riksförbund och Sveriges handelsträdgårdsmästareförbund.

Rörande motiveringen för de i propositionen framlagda förslagen, såvitt desamma behandlas i detta betänkande, hänvisar utskottet till ovan nämnda statsrådsprotokoll. Redogörelsen härutinnan återfinns under följande rubriker å nedan angivna sidor i propositionen, nämligen

Förslag till allmän energibeskattnig

Promemorian, s. 37—52

Remissyttranden, s. 52—84

Departementschefen, s. 84—94

Förslag till höjd beskattnig av cigaretter, s. 95—96.

Beträffande den samhällsekonomiska motiveringen för förslagen hänvisar utskottet, förutom till förevarande proposition nr 175, till sitt betänkande nr 48.

Av de i anledning av propositionen väckta motioner, vilka helt eller delvis hänvisats till bevillningsutskottet, har utskottet i förevarande sammanhang upptagit följande motioner i den mån desamma avser frågor som behandlas i detta betänkande, nämligen

I) de likalydande motionerna I: 535 av fru *Wallentheim m. fl.* och II: 677 av herr *Bengtsson* i *Varberg m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta medgiva restitution för invalidmotorfordon av den allmänna energiskatt, som enligt den framlagda propositionen skall påföras motorbensinen, samt åt vederbörande utskott uppdraga att utarbeta härför erforderlig lagtext;

II) de likalydande motionerna I: 536 av herr *Öhman m. fl.* och II: 680 av herr *Hagberg m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 175»;

III) de likalydande motionerna I: 537 av herr *Gustaf Elofsson m. fl.* och II: 681 av herr *Hansson* i *Skegrie m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen vid behandling av propositionen nr 175 måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa

dels att frågan om restitution av energiskatten på motorbrännolja, som förbrukas i jordbrukstraktorer, måtte bedrivas så skyndsamt, att förslag till full kompensation för jordbruket kan föreläggas 1957 års höstriksdag,

dels att i samband härmed även frågan om restitution av energiskatt, som erlægges för bensen, som användes i jordbrukstraktorer och skördetröskor samt för driften inom trädgårdsnäringen och fisket, måtte prövas i enlighet med vad i motionerna anförts och att förslag i anledning härav måtte föreläggas 1957 års höstriksdag,

dels ock att förslag måtte föreläggas 1957 års höstriksdag om att av energiskattmedlen 10 milj. kronor må disponeras redan under budgetåret 1957/58 för upprustning av landsbygdens elnät;

IV) de likalydande motionerna I: 538 av herr *Sundin* och II: 678 av herr *Larsson* i *Hedenäset*, vari hemställts, att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 175 måtte uttala att vid allmän energibeskattnings enligt propositionens förslag en skälig andel av de inflytande medlen må disponeras för främjande av företagsamheten i rikets fyra nordligaste län i enlighet med motionernas syfte, samt hemställa hos Kungl. Maj:t om så skyndsamt prövning av frågan, att förslag till lösning av densamma kan föreläggas 1957 års höstriksdag;

V) de likalydande motionerna I: 539 av herrar *de Geer* och *Sveningsson* samt II: 679 av herrar *Nordqvist* och *Stenberg*, vari hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta

dels att 18 § i det i propositionen nr 175 till årets riksdag iramlagda förslaget till förordning om allmän energiskatt skall hava följande lydelse:

»Vid kontrollstyrelsens sida skall finnas en särskild rådgivande nämnd (*energiskattenämnden*) med uppgift att till styrelsen och i förekommande fall till generaltullstyrelsen och Kungl. Maj:t avgiva yttrande och förslag i ärenden rörande energiskatt. Innan kontrollstyrelsen fattar beslut i dylika ärenden av principiell betydelse eller eljest av större vikt skall styrelsen höra energiskattenämnden. Nämnden skall ock avgiva yttrande i anledning av besvär över beslut, som av kontrollstyrelsen eller generaltullstyrelsen meddelats rörande tillämpning av denna förordning.

Energiskattenämnden skall utgöras av ordförande, som skall vara eller hava varit domare, och ytterligare sex ledamöter, av vilka en skall vara företrädare för kontrollstyrelsen och en för kommerskollegium.

För ordföranden och envar av de två sistnämnda ledamöterna skall utses en suppleant. I fråga om suppleant skall gälla vad nyss sagts om ordförande eller ledamot, som suppleanten skall ersätta.

Övriga ledamöter jämte erforderligt antal suppleanter för dessa skall utses så att inom nämnden kommer att förefinnas kännedom om distribution av elkraft ävensom handel med bränslen samt företrädare för förbrukare inom olika områden av näringslivet och för detaljförbrukare i allmänhet av elkraft och bränslen.

Ordförande, ledamöter och suppleanter utses av Kungl. Maj:t för viss tid, dock högst fyra år.»

dels att i 1 § ovannämnda författningsförslag efter orden »energiskatt skall» skall intagas orden »till och med den 31 december 1959»;

VI) de likalydande motionerna I: 542 av herrar *Ragnar Bergh* och *Svärd* och II: 683 av herr *Cassel m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 175 måtte

1) avslå förslaget om allmän energiskatt,

2) besluta, att från och med den 1 juli 1957 en avgift skall utgå vid förbrukning av elektrisk kraft (elavgift)

a) vid förbrukning i industriell rörelse med en förbrukning av mer än 40 000 kilowattimmar för driftställe under helt budgetår, med sex procent av kraftens avgiftsgrundande värde och

b) för annan elektrisk kraft med tre procent av kraftens avgiftsgrundande värde.

varvid som avgiftsgrundande värde skall anses summan av de avgifter, som förbrukaren har att erlägga för den elektriska kraften, eller, i den mån producent eller registrerad distributör själv förbrukar kraften, summan av de avgifter, som skulle hava utgått, därest kraften försålts för likartad användning som hos producenten eller distributören, dock att i detta värde

icke skall ingå skatt, samt att undantag och villkor i övrigt, motsvarande dem som angivits i förslaget till förordning om allmän energiskatt angående skatt å elektrisk kraft, skall gälla,

3) besluta att bemyndiga Kungl. Maj:t att förordna om uttagande av nämnda elavgift samt att i enlighet med vad i motionerna angivits förordna om bildande av en särskild stiftelse, till vilken genom elavgiften influtna medel skall överföras för att ur densamma utlånas till byggande av kraftverk i enlighet med vad i motionerna närmare angivits ävensom att fastställa stadgar för nämnda stiftelse,

4) besluta, att elskatteförordningen den 1 juni 1951 (nr 374) skall upphöra att gälla fr. o. m. den 1 juli 1957,

ävensom att vederbörande utskott måtte utarbeta erforderligt förslag till förordning angående upphävande av elskatteförordningen;

VII) de likalydande motionerna I: 545 av herr *Ohlon m. fl.* och II: 688 av herr *Ohlin m. fl.*, vari hemställts,

A) att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 175

1) måtte avslå förslaget om allmän energiskatt i de delar det avser skatt å fasta och flytande bränslen,

2) måtte med hänsyn till införandet av särskild avgift på petroleumprodukter besluta sänka skatten å motorbrännolja med 1 öre till 31 öre per liter från och med den 1 juli 1957,

3) måtte med bifall till den del av förslaget som avser skatt å elektrisk kraft besluta om uttagande av en särskild elavgift under samtidigt uttalande att motsvarande medel användes — på sätt som i motionerna angivits — för utbyggnad av produktionen av elektrisk kraft samt för upprustning av landsbygdens el-nät,

B) samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderliga författningstexter;

VIII) motionen I: 534 av herr *Hesselbom*, vari hemställts, »att riksdagen vid behandlingen av förslag till förordning om allmän energiskatt måtte uttala att elektrisk kraft, som nyttiggöres inom gas- och vattenverk, skall i skattehänseende jämföras med borgerlig förbrukning och sålunda beskattas enligt 14 § 1 mom. b) i sagda förordning»;

IX) motionen II: 685 av herr *Lundberg*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta att avslå Kungl. Maj:ts förslag om införande av energiskatt och att uttagningsprocenten för statlig inkomstskatt måtte höjas till 110, samt att dessa ökade inkomster till huvudsaklig del användes för ett ökat bostadsbyggande».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, såvitt de behandlas i detta betänkande, får utskottet hänvisa till motionerna I: 534, I: 537, II: 677—680, II: 683, II: 685 och II: 688.

Vidare har till utskottet inkommit en av ett flertal motororganisationer undertecknad *skrift*, vari behandlas frågor rörande oljelagring och energiskatt.

Utskottets yttrande

Utskottet behandlar i sitt betänkande nr 48 propositionen nr 175, i vad den avser kompletteringen av riksstatsförslaget, riktlinjerna för den ekonomiska politiken och uttagningsprocenten för statlig inkomstskatt under senare halvåret 1957 och första halvåret 1958.

I nämnda proposition föreslås vidare införande av en allmän energiskatt samt en höjning av skatten på cigaretter, vilka frågor utskottet upptar till behandling i förevarande sammanhang. De samhällsekonomiska skälen för genomförandet av en allmän energibesättning framgår av vad utskottet anfört i nämnda betänkande nr 48. De stora utbyggnadsbehoven på energiområdet finner departementschefen ha verifierats av hörda myndigheter och organisationer. I propositionen konstateras också att i remissyttrandena understrukits önskvärdheten av att utrymme skapas för en utbyggnad på detta och andra viktiga områden genom att konsumtionsökningen begränsas. I stort sett synes enighet råda om att denna begränsning bör åstadkommas genom någon form av indirekt beskattning. För fullföljande av investeringsprogrammet på energiområdet under den närmaste femårsperioden beräknas 500 miljoner kronor för atomenergiområdet, närmare 600 miljoner kronor för lagring av olja och bensin — därav 350 miljoner kronor i direkta statsbidrag — samt 50 miljoner kronor för upprustning av landsbygdens elnät.

I samband med den remissbehandling, som föregått propositionen, har flertalet av de remissinstanser som inte avstyrkt en energibesättning såsom sådan förordat, att frågan tas upp först i samband med behandlingen av det betänkande angående indirekt beskattning som nyligen framlagts. Departementschefen framhåller gentemot detta argument, att betänkandet angående indirekt beskattning måste bli föremål för en omfattande remissbehandling och att det kommer att ta en avsevärd tid innan man kan ta ställning till om betänkandet bör läggas till grund för konkreta åtgärder.

I stora drag innebär förslaget om energiskatt följande.

Energiskatt skall enligt propositionen utgå för skenkol med 12 kronor per ton och för koks med 14 kronor per ton. Beträffande motorbrännolja samt eldningsoljorna 1 och 2 är den föreslagna skattesatsen 25 kronor per m³. För eldningsoljorna 3, 4 och högre skall enligt propositionen skatt erläggas med 16 kronor per m³. I fråga om bensin och motorsprit har föreslagits en skattesats av 4 öre per liter.

Den nuvarande skatten på industriell elkraft föreslås enligt propositionen skola ingå i den allmänna energiskatten med oförändrad skattesats — 10 procent av kraftvärdet. I anslutning härtill föreslås att den nuvarande elskatteförordningen upphäves. Den borgerliga förbrukningen av elkraft skall enligt förslaget beskattas med 5 procent av kraftavgifterna.

För att den tunga motorfordonstrafiken i stort sett skall bli oberörd av energiskatten föreslås en ändring i den nuvarande beskattningen av motor-

brännolja. Restitution förutsättes skola medges av skatt på brännolja, som användes i jordbrukstraktorer.

Förslaget är så utformat, att från beredskapssynpunkt betydelsefulla lager av kol, koks och brännoljor kan uppläggas skattefritt.

Energiskatten skall i princip tillämpas fr. o. m. juli månad år 1957.

Såsom beskattningsmyndigheter förordas i fall där skatt erlägges vid införsel till riket av bränsle, generaltullstyrelsen och i övriga fall kontrollstyrelsen. Vid kontrollstyrelsens sida skall även i fortsättningen finnas en särskild nämnd, elskattennämnden, som rådgivande organ.

Intäkterna av energiskatten beräknas komma att uppgå till ungefär 425 miljoner kronor för år.

I propositionen förutsättes, att investeringsavgiften bortfaller fr. o. m. den 1 januari 1958.

I flera motioner yrkas avslag på propositionen i dess helhet eller i fråga om vissa av de föreslagna åtgärderna.

Sålunda framhålles i de likalydande motionerna I: 536 (av herr Öhman m. fl.) och II: 680 (av herr Hagberg m. fl.) att motionärerna inte kan ge sin anslutning till en ekonomisk politik som tar sikte på höjda priser, höjda taxor och skatter samtidigt som löntagarna bundits vid tvååriga avtal, som inte ens ger kompensation för de prisstegringar som redan inträtt. Motionärerna har därför yrkat avslag på det föreliggande förslaget.

I motionen II: 685 (av herr Lundberg), vari likaledes yrkas avslag å förslaget om införande av en allmän energiskatt, uttalas att den föreslagna energiskatten omfattar punktskatter som slumpartat och hårt kan träffa bostadsmarknaden, arbetslivet, industrien m. m. och få till följd en allmän prisstegring som kan tvinga fram kompensationskrav och medföra ytterligare stegrad inflation. För att staten skall få erforderliga medel föreslår motionären att i stället uttagningsprocenten för den statliga inkomstskatten höjes från 100 till 110.

I de likalydande motionerna I: 542 (av herrar Ragnar Bergh och Svärd) och II: 683 (av herr Cassel m. fl.) framhåller motionärerna att de på grund av det allvarliga statsfinansiella läget kan godtaga förslaget om höjning av tobaksskatten, men att de däremot inte kan biträda förslaget om energiskatten. Motionärerna motsätter sig inte vissa avgifter å flytande bränslen och elkraft under förutsättning att åtgärderna blir strängt tidsbegränsade och säkerhet skapas för att influtna medel inte går till den allmänna budgeten utan helt kommer till användning för avsedda ändamål. Det erinras om att i motionerna I: 528 och II: 671 framlagts förslag om en beredskapsavgift å konsumtionen av flytande bränslen, avsedd att täcka statens bidrag till oljelagringen. De influtna avgifterna skulle förvaltas av särskild stiftelse. I fråga om elkraften föreslås i förevarande motioner en liknande anordning. En avgift uppgående till 6 procent för industriell elkraft och 3 procent i fråga om kraft för borgerliga behov förordas. Intäkterna skulle till 10 miljoner kronor för år användas för räntebärande lån till utbyggnad och upprustning av det elektriska distributionsnätet på landsbygden och till åter-

stående del för räntebärande lån för investeringar i kraftverk. För det sistnämnda ändamålet skulle inrättas en särskild stiftelse.

Även i de likalydande motionerna I: 545 (av herr Ohlon m. fl.) och II: 688 (av herr Ohlin m. fl.) yrkas avslag å propositionen i vad denna avser energiskatt å fasta och flytande bränslen. Beträffande kostnaderna för lagring av petroleumprodukter hänvisar motionärerna likaledes till förslaget angående upptagande av en särskild beredskapsavgift. I anslutning till detta förslag förordas att skatten å motorbrännolja sänkes till 31 öre för liter. Vad angår elkraft anser motionärerna att det för underlättande av finansieringen av elkraftutbyggnaden är nödvändigt att överväga särskilda åtgärder. I sådant hänseende förordas införande av en tillfällig särskild elavgift, som i fråga om belopp och övriga villkor överensstämmer med det i propositionen framlagda förslaget, såvitt angår energiskatt å elektrisk kraft. Intäkterna skulle gå till kraftledningslånafonden, varifrån lån skulle lämnas för upprustning av landsbygdens elnät och till utbyggnad av produktionen av elektrisk kraft. Medlen för det senare ändamålet skulle med viss fördelning utnyttjas för höjning av nuvarande investeringsanslag för statens vattenfallsverk och för lån till den enskilda kraftproduktionen genom vattenkraftslånafonden.

Som närmare framgår av utskottets yttrande i betänkande nr 48 ansluter utskottet sig till departementschefens bedömning av det ekonomiska läget i kompletteringspropositionen. Utskottet har i nämnda betänkande vidare framhållit angelägenheten av att sådana åtgärder vidtas, att utrymme skapas för de oundgängligen erforderliga investeringarna inom energiområdet och att därvid sådana åtgärder tillgrips, som kan få en konsumtionsbegränsande effekt. Utskottet finner den föreslagna energiskatten ur dessa synpunkter mest lämpad av de alternativ, som i nu rådande läge kan komma i fråga.

I anledning av vad i vissa motioner anförts rörande finansieringen av oljelagringen får utskottet erinra om att andra lagutskottet i sitt utlåtande nr 34 hemställt att riksdagen måtte avslå väckta motioner om införande av en särskild beredskapsavgift för nämnda ändamål. Därest riksdagen bifaller vad andra lagutskottet hemställt, måste finansieringen av oljelagringen — såsom andra lagutskottet förutsatt — ske skattevägen. Även för att tillgodose övriga i propositionen nämnda ändamål finner bevillningsutskottet erforderligt att anlita beskattningen. Enligt utskottets mening är det lämpligt att skatten utformas som en allmän energiskatt och medlen sålunda icke — såsom i vissa motioner föreslagits — erhålles genom uttagande av tillfälliga avgifter. Utskottet kan sålunda biträda förslaget om införande av en sådan skatt. I enlighet härmed avstyrker utskottet yrkandena i de likalydande motionerna I: 536 och II: 680, I: 542 och II: 683 samt I: 545 och II: 688 ävensom i motionen II: 685 om avslag å Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Giltighetstiden för den ifrågasatta energibeskattningen upptages till behandling i de likalydande motionerna I: 539 (av herrar de Geer och Sveningsson) samt II: 679 (av herrar Nordqvist och Stenberg). Det erinras i motionerna om, att det för säkerställande av vår energiförsörjning erforder-

liga beloppet för statens vidkommande uppgår till sammanlagt 900 miljoner kronor. Detta belopp kunde täckas av den energiskatt, som beräknas inflyta under två och ett halvt år. I motionerna yrkas under återopande härav, att skatten inte skall utgå under längre tid än t. o. m. utgången av år 1959.

Utskottet vill i anslutning till detta yrkande erinra om att det är riksdagen obetaget att besluta om upphävande av en inte tidsbegränsad beskattning från vilken tidpunkt som helst. Med hänsyn härtill och då indirekta skatter regelmässigt inte är tidsbegränsade, avstyrker utskottet motionerna i föresvarande del.

De föreslagna skattesatserna synes utskottet väl avvägda. Utskottet kan alltså inte ansluta sig till yrkandet i motionerna I: 542 (av herrar Ragnar Bergh och Svärd) och II: 683 (av herr Cassel m. fl.) om lägre skattesatser å elektrisk kraft.

Utskottet övergår här efter till att behandla de olika bestämmelserna i de vid propositionen fogade författningsförslagen. Framställningen kommer därvid att begränsas till de frågor, som upptagits till behandling i väckta motioner eller som eljest aktualiserats inom utskottet.

I motionen I: 534 (av herr Hesselbom) yrkas att elektrisk kraft, som nyttiggöres inom gas- och vattenverk, i skattehänseende skall jämnställas med kraft för borgerlig förbrukning. Kraften skulle sålunda beskattas efter en skattesats av 5 procent i stället för 10 procent av värdet. Enligt 24 § 2 mom. i förslaget till energiskatteförordning ankommer det på kontrollstyrelsen att avgöra huruvida i skattedeklaration avdrag må göras för skatt för elektrisk kraft, som förbrukas vid framställning av skattepliktigt bränsle. Till den del elkraft förbrukas i gasverk för framställning av koks skulle kontrollstyrelsen på grund härav kunna medgiva skatteavdrag, varigenom den reella skattebelastningen i allmänhet kan antagas bli väsentligt lägre än 10 och sannolikt även lägre än 5 procent. Utskottet som anser att motionens syfte bör tillgodoses förutsätter emellertid, att kontrollstyrelsen meddelar sådana föreskrifter för tillämpningen av förordningen att den reella skattebelastningen i intet fall kommer att överstiga 5 procent. Beträffande vattenverk vill utskottet framhålla att det är tveksamt om vattenverk är att hänföra till industriell rörelse. Därest vattenverk skulle komma att anses såsom industri, kan emellertid kontrollstyrelsen med stöd av 17 § föreskriva, att skatten i här avsedda fall skall utgå med 5 procent. Möjligheter synes sålunda föreligga att redan med den föreslagna utformningen av författningen tillgodose syftet med motionen. På grund härav finner utskottet densamma inte böra föranleda annan riksdagens åtgärd än ett uttalande att motionens syfte om möjligt tillgodoses.

I de likalydande motionerna I: 539 (av herrar de Geer och Sveningsson) samt II: 679 (av herrar Nordqvist och Stenberg) hemställs, att det vid kontrollstyrelsens sida skall finnas en energiskattenämnd med uppgift att till kontrollstyrelsen och i förekommande fall även till generallullstyrelsen och

Kungl. Maj:t avgiva yttranden och förslag i ärenden rörande energiskatt. Motionsyrkandena innebär att den nuvarande elskattenämnden — som enligt propositionen i huvudsak skulle bibehållas oförändrad — skulle erhålla vidgade uppgifter genom att den skulle avgiva yttranden och förslag även i ärenden som rör fasta och flytande bränslen. I samband därmed skulle nämnden erhålla ändrad sammansättning.

Utskottet finner i likhet med motionärerna, att behov föreligger av ett rådgivande organ även när det gäller skatteärenden som avser fasta och flytande bränslen. Exempelvis torde det vid tillämpningen av bestämmelserna om skattenedsättning i fall, där såsom departementschefen anfört kostnaden för bränsle till mera betydande del ingår i tillverkningskostnaden, vara av värde att en fristående nämnd med representanter för berörda industrier kan avgiva yttranden och förslag.

I fråga om sammansättningen av en energiskattenämnd vill utskottet i huvudsaklig överensstämmelse med motionsförslaget förorda, att nämnden skall utgöras av ordförande och fyra ledamöter. Av ledamöterna bör två vara fasta, representerande en kontrollstyrelsen och en kommerskollegium. De två övriga ledamöterna bör representera, den ene handels- eller distributörsintressena — olika representanter beroende på om fråga är om bränsle eller elkraft — och den andre konsumentintressena. Såsom ledamot, representerande konsumentintressena, bör liksom i elskattenämnden kunna rycka in olika representanter, beroende på om frågan huvudsakligen berör jordbruksnäringen, industrien, handeln och hantverket eller detaljförbrukare i allmänhet.

I de likalydande motionerna I: 535 (av fru Wallentheim m. fl.) och II: 677 (av herr Bengtsson i Varberg m. fl.) har hemställts, att sådana åtgärder vidtages att restitution av den energiskatt, som enligt den framlagda propositionen skall påföras bensin, medgives i fråga om bensin som förbrukas i invalidfordon. Fråga om restitution av skatt för dylik bensin behandlades av 1954 års bevillningsutskott i dess betänkande nr 45 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 5 och 6 §§ förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobilskatt, m. m. Utskottet uttalade därvid med anledning av väckta motioner om bl. a. nämnda skatterestitution, att utskottet inte var berett att utan närmare utredning taga ställning till spörsmålet. Utskottet avstyrkte därför motionerna i denna del. Enligt utskottet borde, därest framlagt förslag om befrielse från fordonsskatt för invalidbilar skulle bifallas, sedan denna skattebefrielse varit i kraft någon tid bättre utgångspunkter kunna erhållas för ett ställningstagande till denna speciella restitutionsfråga. Utskottet förutsatte att Kungl. Maj:t skulle ägna frågan fortsatt uppmärksamhet. I enlighet med utskottets hemställan lämnades motionerna i ifrågavarande hänseende av riksdagen utan åtgärd.

Det i nu förevarande motioner gjorda restitutionsyrkandet avser energiskatten, som endast utgör en del av den skatt som kommer att belasta bensinen, om förslaget om allmän energiskatt bifalles. Enligt utskottets mening

bör denna mindre fråga inte behandlas för sig, utan frågan om restitution av all skatt för bensin som förbrukas i invalidfordon bör behandlas i ett sammanhang. Utskottet är emellertid medvetet om att åtskilliga frågor måste lösas, om en sådan restitution skall kunna genomföras. Enligt nuvarande bestämmelser gäller vid prövning av befrielse från fordonsskatt att hänsyn skall tagas till invaliditetens art och grad samt behovet av bil för förvärvsverksamhet eller utbildning. Enligt utskottets mening bör undersökas huruvida för restitution av bensinskatt i detta fall motsvarande regler skulle kunna tillämpas, varvid även måste beaktas att restitutionsbeloppen avväges under hänsynstagande till fordonets art. Utskottet är därför inte berett att utan närmare utredning ta ställning till dessa frågor och finner sig med hänsyn härtill inte kunna tillstyrka motionerna. Emellertid förutsätter utskottet att Kungl. Maj:t snarast prövar frågan om restitution i här avsedda fall av såväl den särskilda skatten som, därest förslaget om allmän energiskatt bifalles, energiskatten å bensin samt, därest restitution finnes böra ske, för riksdagen framlägger förslag i ämnet.

I de likalydande motionerna I: 537 (av herr Gustaf Elofsson m. fl.) och II: 681 (av herr Hansson i Skegrie m. fl.) har yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att utredningen av den i propositionen behandlade frågan om restitution av energiskatten på motorbrännolja, som förbrukas i jordbrukstraktorer, måtte bedrivas så skyndsamt att förslag till full kompensation för jordbruket kan föreläggas 1957 års höstriksdag, samt att i samband därmed även måtte prövas frågan om restitution av energiskatt, som erlägges för bensin, som användes i jordbrukstraktorer och skördetröskor samt för drift inom trädgårdsnäringen och fisket.

I propositionen har på denna punkt förordats, att statens jordbruksnämnd skulle närmare utreda denna fråga såvitt angår brännoljeskatt och att förslag därefter skulle föreläggas 1958 års riksdag. Då restitution av energiskatten på motorbrännolja lämpligen bör beviljas för kalenderår på samma sätt som nu gäller i fråga om restitution av bensinskatt, förutsätter utskottet att utredningen igångsättes snarast så att förslag i ämnet om möjligt kan framläggas redan till innevarande riksdags höstsession. Därjämte bör övervägas huruvida — vid ett förutsättningslöst bedömande — tillräckliga skäl föreligger för restitution även av bensinskatt. Utskottet förutsätter att Kungl. Maj:t upptar frågan till prövning och för riksdagen framlägger de förslag i ämnet vartill en sådan prövning kan föranleda. Med det anförda anser sig utskottet ha besvarat förenämnda motionsyrkanden.

Frågan om användningen av de medel, som beräknas inflyta genom den förordade energiskatten, har upptagits i de likalydande motionerna I: 538 (av herr Sundin) och II: 678 (av herr Larsson i Hedenäset). Motionärerna yrkar att riksdagen förklarar att viss del av influtna energiskattemedel skall avsättas för främjande av företagsamheten i de fyra nordligaste länen samt hos Kungl. Maj:t hemställer om förslag till lösning av frågan till höstriksdagen.

Denna fråga har även berörts av departementschefen i den föreliggande propositionen nr 175 i anslutning till en särskild framställning, vari förordats bildandet av en fond å 100 miljoner kronor, avsedd att bevara och utbygga näringslivet i nämnda län. Departementschefen har därvid uttalat, att de framförda synpunkterna var värda beaktande. Enligt departementschefens mening borde emellertid en närmare prövning av hithörande spörsmål anstå till dess resultat föreligger av den år 1956 tillsatta utredningen om avsättning av viss del av statens vinst å malmbrytningen i Luossavaara-Kiirunavaara AB till stöd för utvecklings- och forskningsarbete inom näringslivet.

Även utskottet finner det angeläget att åtgärder vidtas för att främja utvecklingen av näringslivet i övre Norrland. Utskottet är emellertid inte berett att redan nu ta ställning till frågan hur dessa åtgärder skall finansieras. Enligt utskottets uppfattning är det i varje fall inte lämpligt att för ändamålet erforderliga medel ställes i förhållande till inflytande energiskattemedel. Utskottet vill emellertid understryka vikten av att frågan tas under prövning när resultatet av den nyssnämnda utredningen föreligger. Med det anförda avstyrker utskottet yrkandet i de förevarande motionerna.

Propositionens förslag om sänkning av brännoljeskatten föranleder ingen erinran från utskottets sida. Eftersom utskottet i det föregående tillstyrkt att den i propositionen förordade energibeskattningen genomföres saknar utskottet anledning att nu särskilt yttra sig beträffande yrkandet i de likalydande motionerna I: 545 (av herr Ohlon m. fl.) och II: 688 (av herr Ohlin m. fl.) om en mer begränsad sänkning av brännoljeskatten.

I de likalydande motionerna I: 536 (av herr Öhman m. fl.) och II: 680 (av herr Hagberg m. fl.) har yrkats avslag å det i propositionen framlagda förslaget om höjning av skatten å cigaretter med ett öre. I likhet med departementschefen finner utskottet erforderligt att utöver den allmänna energibeskattningen staten tillföres ytterligare skatteintäkter till ett belopp av ca 50 miljoner kronor. Även enligt utskottets mening bör detta belopp anskaffas genom en något höjd beskattning av cigaretter.

Den föreslagna höjningen, som får anses måttlig med hänsyn till penningvärdeförändringen sedan år 1954 då tobaksskatten senast fastställdes, tillstyrkes således av utskottet, som avstyrker motionsyrkandet i motsvarande del.

Gentemot de framlagda författningsförslagen har utskottet inte funnit anledning föreslå annan ändring än som föranledes av utskottets förslag om inrättande av en energiskattenämnd.

Utskottets hemställan

Under åberopande av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 175, såvitt densamma behandlas i detta betänkande, icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas,

1) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och de likalydande motionerna I: 539 av herrar de Geer och Sveningsson samt II: 679 av herrar Nordqvist och Stenberg antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om allmän energiskatt med följande ändringar, nämligen

dels att 18 och 19 §§ skall erhålla följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse,

dels att rubriken omedelbart före 19 § skall utgå,

dels ock att omedelbart före 18 § skall införas rubrik av nedan angiven lydelse:

*Kungl. Maj:ts förslag**Utskottets förslag*

C. Uppbörd och kontroll

C. Uppbörd och kontroll

19 §.

18 §.

Beskattningsmyndighet är, i fall där skatt skall erläggas vid införsel till riket av bränsle, generaltullstyrelsen och i övriga fall kontrollstyrelsen.

18 §.

19 §.

Vid kontrollstyrelsens sida skall finnas en särskild rådgivande nämnd (*elskattenämnden*) med uppgift att till styrelsen avgiva yttrande och förslag i ärenden rörande energiskatt å *elektrisk kraft*. Innan kontrollstyrelsen fattar beslut i dylika ärenden av principiell betydelse eller eljest av större vikt, skall styrelsen höra *elskattenämnden*.

Elskattenämnden skall utgöras av ordförande och fyra ledamöter. Ordföranden skall vara eller hava varit domare. Av ledamöterna skall en vara företrädare för kontrollstyrelsen, en för kommerskollegium, en för *distributörer av elektrisk kraft samt en för detaljförbrukare i allmänhet av sådan kraft*. Vid behandling av ären-

Vid kontrollstyrelsens sida skall finnas en särskild rådgivande nämnd (*energiskattenämnden*) med uppgift att till styrelsen avgiva yttrande och förslag i ärenden rörande energiskatt. Innan kontrollstyrelsen fattar beslut i dylika ärenden av principiell betydelse eller eljest av större vikt, skall styrelsen höra *energiskattenämnden*.

Energiskatteämnden skall utgöras av ordförande och fyra ledamöter. Ordföranden skall vara eller hava varit domare. Av ledamöterna skall en vara företrädare för kontrollstyrelsen och en för kommerskollegium. Av de båda övriga ledamöterna skall den ene, beroende på om fråga är om beskattning av fasta bränslen, flytande

Kungl. Maj:ts förslag

Utskottets förslag

de, som berör antingen jordbruksnäringen eller industrien eller ock handeln och hantverket, skall, där det utan olägenhet kan ske, sistnämnda ledamot ersättas av ledamot, som representerar vederbörande näringsgren.

bränslen eller elektrisk kraft, företräda handeln med fasta bränslen, handeln med flytande bränslen eller distributörer av elektrisk kraft och den andre företräda allmänna konsumentintressen. Vid behandling av ärende, som huvudsakligen berör antingen jordbruksnäringen eller industrien eller ock handeln och hantverket, skall sistnämnda ledamot ersättas av ledamot, som representerar vederbörande näringsgren.

För ordförande och envar ledamot i nämnden skall utses en suppleant. I fråga om suppleant skall gälla vad nyss sagts om ordförande eller ledamot, som suppleanten skall ersätta.

Ordförande, ledamöter och suppleanter utses av Kungl. Maj:t för viss tid, dock högst fyra år.

2) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om ändrad lydelse av 3 § förordningen den 21 maj 1954 (nr 260) om brännoljeskatt;

3) antaga det vid propositionen fogade förslaget till lag om ändrad lydelse av 16 § lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror; samt

4) medgiva, att för budgetåren 1956/57 och 1957/58 den i avlöningsstaten för kontrollstyrelsen upptagna anslagsposten till Avlöningar till icke-ordinarie personal må överskridas för bestridande av de kontrollkostnader som betingas av vad i propositionen förordats;

B) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 535 av fru Wallentheim m. fl. och II: 677 av herr Bengtsson i Varberg m. fl.,

2) de likalydande motionerna I: 536 av herr Öhman m. fl. och II: 680 av herr Hagberg m. fl., såvitt motionerna behandlas i detta betänkande,

3) de likalydande motionerna I: 537 av herr Gustaf Elofsson m. fl. och II: 681 av herr Hansson i Skegrie m. fl., såvitt motionerna hänvisats till bevillningsutskottet,

4) de likalydande motionerna I: 538 av herr Sundin och II: 678 av herr Larsson i Hedenäset,

5) de likalydande motionerna I: 539 av herrar de Geer och Sveningsson samt II: 679 av herrar Nordqvist och Stenberg,

6) de likalydande motionerna I: 542 av herrar Ragnar Bergh och Svärd samt II: 683 av herr Cassel m. fl., såvitt motionerna hänvisats till bevillningsutskottet,

7) de likalydande motionerna I: 545 av herr Ohlon m. fl. och II: 688 av herr Ohlin m. fl., såvitt motionerna hänvisats till bevillningsutskottet,

8) motionen I: 534 av herr Hesselbom, ävensom

9) motionen II: 685 av herr Lundberg, såvitt motionen behandlas i detta betänkande,

måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 21 maj 1957

På bevillningsutskottets vägnar:

EDGAR SJÖDAHL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Hagberg, Spetz, Eriksson, Gustaf Elofsson, Snygg, Söderquist, Erik Jansson, Oscar Carlsson och Bengtson; samt

från andra kammaren: herrar Kollberg*, Sundström, Nilsson i Svalöv, Brandt*, Gustafson i Göteborg, Allard, Kärlander, Vigelsbo, Anderson i Sundsvall och fru Holmqvist.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer

I) av herrar *Hagberg* och *Nilsson* i Svalöv, vilka — under hänvisning till innehållet i de likalydande motionerna I: 542 av herrar Ragnar Bergh och Svärd samt II: 683 av herr Cassel m. fl. — ansett att utskottet under punkten A 1) bort hemställa,

att riksdagen måtte

dels avslå Kungl. Maj:ts i proposition nr 175 framlagda förslag till förordning om allmän energiskatt och i stället besluta, att från och med den 1 juli 1957 en avgift skall utgå vid förbrukning av elektrisk kraft (elavgift)

a) vid förbrukning i industriell rörelse med en förbrukning av mer än 40 000 kilowattimmar för driftställe under helt budgetår, med sex procent av kraftens avgiftsgrundande värde och

b) för annan elektrisk kraft med tre procent av kraftens avgiftsgrundande värde,

varvid som avgiftsgrundande värde skall anses summan av de avgifter, som förbrukaren har att erlægga för den elektriska kraften, eller, i den mån producent eller registrerad distributör själv förbrukar kraften, summan av de avgifter, som skulle hava utgått, därest kraften försålts för likartad användning som hos producenten eller distributören, dock att i detta värde icke skall ingå skatt, samt att undantag och villkor i övrigt, motsvarande dem som angivits i förslaget till förordning om allmän energiskatt angående skatt å elektrisk kraft, skall gälla;

dels besluta att bemyndiga Kungl. Maj:t att förordna om uttagande av nämnda elavgift samt i enlighet med vad i förenämnda motioner angivits förordna om bildande av en särskild stiftelse, till vilken genom elavgiften influtna medel skall överföras för att ur densamma utlånas till byggande av kraftverk i enlighet med vad i motionerna närmare angivits ävensom att fastställa stadgar för nämnda stiftelse;

dels ock antaga följande

Förslag

till

förordning om upphävande av förordningen den 1 juni 1951 (nr 374) om skatt å elektrisk kraft (elskatteförordningen)

Härigenom förordnas, att förordningen den 1 juni 1951 om skatt å elektrisk kraft (elskatteförordningen) skall upphöra att gälla med utgången av juni månad 1957.

II) av herrar *Spetz, Söderquist, Kollberg, Gustafson* i Göteborg och *Anderson* i Sundsvall, vilka anfört följande:

Vi har icke kunnat ansluta oss till Kungl. Maj:ts av utskottet tillstyrkta förslag om en allmän energiskatt. I enlighet med vad som anförts i motionerna I: 545 av herr Ohlon m. fl. och II: 688 av herr Ohlin m. fl. har vi emellertid med hänsyn till däri redovisade omständigheter funnit det nödvändigt att särskilda åtgärder av tillfällig natur vidtas för att underlätta finansieringen av elkraftutbyggnaden och upprustningen av landsbygdens elnät. Vi ansluter oss sålunda till det i motionerna framlagda förslaget om uttagandet av en tillfällig elavgift, som i fråga om belopp och övriga villkor i huvudsak överensstämmer med den enligt propositionens förslag i allmänna energiskatten ingående skatten å elektrisk kraft. Avgiften skall årligen omprövas. Med hänsyn härtill föreslår vi att den av oss nedan föreslagna förordningen om tillfällig avgift å elektrisk kraft skall gälla t. o. m. den 30 juni 1958. Medlens användning för avsett ändamål skall tryggas ge-

nom motsvarande ökning av investeringsanslagen dels till statens vattenfallsverk och dels till utlåningsfonder för enskilda kraftverksinvesteringar och upprustning av landsbygdens elnät. Frågan om ökning av investeringsanslagen behandlas av annat utskott. Dessa åtgärder bör enligt vår mening utgöra förutsättningen för uttagande av en tillfällig elavgift.

Åberopande det ovan anförda har vi ansett att utskottet under punkten A 1) bort hemställa,

att riksdagen måtte, med avslag å Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 175 till förordning om allmän energiskatt samt med bifall till de likalydande motionerna I: 545 av herr Ohlon m. fl. och II: 688 av herr Ohlin m. fl., antaga följande

Förslag

till

förordning om tillfällig avgift å elektrisk kraft (elavgift)

Härigenom förordnas som följer.

Allmänna bestämmelser

1 §.

Tillfällig avgift å elektrisk kraft (elavgift) skall i enlighet med bestämmelserna i denna förordning erläggas till staten.

2 §.

Den som inom riket yrkesmässigt distribuerar eller förbrukar av honom producerad avgiftspliktig elektrisk kraft eller yrkesmässigt distribuerar av annan producerad dylik kraft är skyldig att hos kontrollstyrelsen vara registrerad såsom producent eller distributör av elektrisk kraft.

Vid tillämpning av denna förordning skall den för vars räkning elektrisk kraft överföres till riket ävensom den som utan att erlægga sedvanlig kraftavgift därför emottager elektrisk kraft, för vilken elavgift enligt denna förordning skall utgå, anses hava producerat kraften.

3 §.

Elavgift skall erläggas av den som förbrukat kraften.

Skyldighet att redovisa elavgift till statsverket inträder då den elektriska kraften distribueras till förbrukare, som icke är registrerad enligt 2 § (*avgiftspliktig distribution*) eller då kraften av den som är sålunda registrerad nyttjas i egen rörelse (*avgiftspliktig egenförbrukning*).

Vid avgiftspliktig distribution skall elavgiften av förbrukaren erläggas till den registrerade distributören, i förekommande fall genom icke registrerad distributör. Har producent yrkesmässigt distribuerat kraft till förbrukare, är producenten med avseende å distributionen av sådan kraft att anse som registrerad distributör.

Har den, som enligt 2 § registrerats såsom producent, till annan distribuerat elektrisk kraft utan att detta skett yrkesmässigt, skall kraften anses vara förbrukad i den förstnämndes rörelse.

4 §.

Registrerad distributör åligger att debitera och till statsverket inleverera elavgiften. Har debiterad elavgift ej erlagts, skall den registrerade distributören till statsverket likväl inleverera ett däremot svarande belopp, såvida icke annat följer av vad i 16 § andra stycket stadgas.

Vid avgiftspliktig egenförbrukning skall förbrukaren inleverera elavgiften till statsverket.

5 §.

1 mom. Elavgiften utgår

a) för elektrisk kraft, som förbrukas i industriell rörelse med en förbrukning av mer än 40 000 kilowattimmar för driftställe under helt beskattningsår, med tio procent av kraftens beskattningsvärde och

b) för annan elektrisk kraft med fem procent av kraftens beskattningsvärde.

Såsom driftställe skall anses varje i tekniskt avseende självständig industriell anläggning, dock att närliggande anläggningar, som drivs av samma ägare eller innehavare, skola anses såsom ett enda driftställe om kraftanskaffningen är i huvudsak gemensam.

Med beskattningsår förstås tiden 1 juli—30 juni.

Beskattningsvärdet är lika med summan av de kraftavgifter, som förbrukaren har att erlägga för den elektriska kraften. I den mån producent eller registrerad distributör själv förbrukar kraften är beskattningsvärdet lika med summan av de kraftavgifter, som skulle hava utgått, därest kraften försålts för likartad användning som hos producenten eller distributören. I beskattningsvärdet ingår icke elavgift.

2 mom. Kan under löpande beskattningsår icke avgöras, huruvida förbrukningen i industriell rörelse kommer att överskjuta 40 000 kilowattimmar, men har förbrukningen under den närmast före beskattningsåret tilländalupna tolv månadersperioden överskjutit nämnda energikvantitet, skall förbrukaren erlägga preliminär elavgift med belopp motsvarande tio procent av kraftens beskattningsvärde. Vad i denna förordning stadgas om elavgift skall i tillämpliga delar gälla här avsedd preliminär elavgift.

3 mom. Där under ett beskattningsår förbrukningen i industriell rörelse överskjutit 40 000 kilowattimmar men elavgift för den förbrukade kraften erlagts med allenast fem procent av kraftens beskattningsvärde, skall till statsverket i efterhand inlevereras elavgift med ytterligare fem procent av beskattningsvärdet.

Har under ett beskattningsår förbrukningen i industriell rörelse icke överskjutit 40 000 kilowattimmar men har elavgift för den förbrukade kraften erlagts med tio procent av kraftens beskattningsvärde, skall snarast efter beskattningsårets utgång hälften av den erlagda elavgiften restitueras.

6 §.

Elavgift utgår ej för elektrisk kraft, som

a) framställes inom riket av producent, som förfogar över en installerad generatoreffekt av mindre än 50 kilowatt och som icke yrkesmässigt distribuerar elektrisk kraft,

b) till lägre effekt än 50 kilowatt utan kraftavgift levereras av producent eller distributör till någon, som ej står i intressegemenskap med producenten eller distributören,

c) framställes och förbrukas å fartyg eller annat transportmedel, eller

d) nyttiggöres inom rörelse för produktion eller distribution av elektrisk kraft eller bortgår till följd av förluster vid överföring, transformering eller omformning hos producent eller distributör.

7 §.

1 mom. Kontrollstyrelsen äger, när särskilda skäl därtill äro, efter ansökan förordna, att elavgiften skall utgå med visst belopp för kilowatt-timme. Beloppet skall fastställas så att det för de förbrukare, varom fråga är, så nära som möjligt motsvarar den elavgift som skall hava utgått vid tillämpning av 5 § 1 mom.

2 mom. På ansökan må kontrollstyrelsen medgiva förbrukare inom distributionsområde med onormalt höga kraftavgifter eller anslutningsavgifter nedsättning av elavgiften.

8 §.

1 mom. Vid beräkning av beskattningsvärde för avgiftspliktig egenförbrukning skall kontrollstyrelsen eftersträva att såvitt möjligt enhetliga värden erhållas för kraft, som användes för likartade ändamål inom områden med i huvudsak enahanda taxesättning.

När synnerliga skäl föranleda därtill, må kontrollstyrelsen nedsätta beskattningsvärdet för kraft som nyss sagts.

2 mom. För kraft som av producent eller registrerad distributör levereras till förbrukare, med vilken producenten eller distributören står i sådan intressegemenskap att denna kan antagas hava inverkat på prissättningen, ävensom för kraft, som levereras såsom ersättning för förlorad vattenkraft, må kontrollstyrelsen fastställa beskattningsvärde enligt i huvudsak samma normer, som tillämpas i fråga om avgiftspliktig egenförbrukning.

9 §.

Kontrollstyrelsen äger även i andra fall än som avses i 7 och 8 §§ föreskriva de avvikelser från stadgandena angående elavgiftens bestämmande, som med hänsyn till särskilda omständigheter må finnas påkallade, dock att elavgift icke i något fall må bestämmas att utgå med högre belopp än som eljest skolat följa av bestämmelserna i denna förordning.

10 §.

Vid kontrollstyrelsens sida skall finnas en särskild rådgivande nämnd med uppgift att till styrelsen avgiva yttrande och förslag i ärenden rörande

tillfällig avgift å elektrisk kraft (elavgift). Innan kontrollstyrelsen fattar beslut i dylika ärenden av principiell betydelse eller eljest av större vikt, skall styrelsen höra nämnden.

Nämnden skall utgöras av ordförande och fyra ledamöter. Ordföranden skall vara eller hava varit domare. Av ledamöterna skall en vara företrädare för kontrollstyrelsen, en för kommerskollegium, en för distributörer av elektrisk kraft samt en för detaljförbrukare i allmänhet av sådan kraft. Vid behandling av ärende, som berör antingen jordbruksnäringen eller industrien eller ock handeln och hantverket, skall, där det utan olägenhet kan ske, sistnämnda ledamot ersättas av ledamot, som representerar vederbörande näringsgren.

För ordförande och envar ledamot i nämnden skall utses en suppleant. I fråga om suppleant skall gälla vad nyss sagts om ordförande eller ledamot, som suppleanten skall ersätta.

Ordförande, ledamöter och suppleanter utses av Kungl. Maj:t.

11 §.

Kungl. Maj:t eller den myndighet Kungl. Maj:t bestämmer äger, då synnerliga skäl därtill äro, medgiva befrielse från eller återbäring av elavgift.

Uppbörd och kontroll

12 §.

Beskattningsmyndighet är kontrollstyrelsen.

13 §.

1 mom. Anmälan för registrering ävensom ansökan om registrering skall göras skriftligen hos kontrollstyrelsen och skall innehålla uppgift angående vederbörandes fullständiga namn och postadress, företagets namn, rörelsens art och belägenhet samt dagen för verksamhetens påbörjande.

I anmälan för registrering, som avses i 2 §, skall uppgift jämväl lämnas angående belägenheten av och den installerade generatoreffekten för varje kraftverk, som skall nyttjas i rörelsen. Skall elektrisk kraft inköpas, skall uppgivas det eller de företag varifrån inköpen skola ske.

Distributör av elektrisk kraft skall i anmälan för varje konsumentgrupp lämna uppgift angående de perioder under året, beträffande vilka debitering av kraftavgifter verkställles, ävensom angående de tidpunkter då sådana debiteringar i allmänhet äro slutförda.

Om verkställd registrering skall kontrollstyrelsen utfärda särskilt bevis.

2 mom. Den som är registreringskyldig enligt 2 § skall göra anmälan för registrering senast fjorton dagar före rörelsens upptagande. Utan hinder härav må den, som övertagit annans rörelse, bedriva densamma under förutsättning att anmälan för registrering göres inom fjorton dagar efter övertagandet.

3 mom. Inträder ändring i förhållande, varom uppgift lämnats i anmälan eller ansökan om registrering, är den registrerade skyldig att inom fjorton dagar underrätta kontrollstyrelsen därom.

Den som vill bli avregistrerad skall göra anmälan därom till kontrollstyrelsen.

14 §.

Elavgift skall redovisas för bestämda redovisningsperioder. Dessa äro nedan angiven debiteringsperiod, eller vad angår elektrisk kraft som framställts av producent utan yrkesmässig distribution, kalenderkvartal.

Med debiteringsperiod skall förstås

a) i fråga om konsumentgrupp, för vilken utfärdas räkningar, som för hela gruppen avse i huvudsak en och samma tid (månad, kvartal eller annan tidsperiod utgörande år eller del därav): ifrågavarande tid, även om flera avläsningar skett under tiden, samt

b) i fråga om konsumentgrupp, för vilken avläsningar ske successivt och utfärdade räkningar i anslutning härtill för olika abonnenter inom samma grupp avse olika tider: den tidsperiod (månad, kvartal eller annan tidsperiod utgörande år eller del därav), under vilken avläsning beräknas ske för hela eller den väsentliga delen av konsumentgruppen.

Kontrollstyrelsen äger, om särskilda skäl därtill äro, fastställa annan tidsperiod såsom redovisningsperiod.

15 §.

1 mom. Den som är registrerad enligt 2 § skall senast vid utgången av kalendermånaden efter varje redovisningsperiod till kontrollstyrelsen insända en på heder och samvete avgiven deklaration angående avgiftspliktig distribution och avgiftspliktig egenförbrukning under redovisningsperioden.

2 mom. I deklarationen skall angivas den på redovisningsperioden belöpande bruttoelavgiften så ock avdrag enligt 16 §.

Deklarationens nettoelavgiftsbelopp skall, där beloppet icke utgöres av helt tiotal kronor, utföras med närmaste lägre tiotal kronor.

Kontrollstyrelsen äger, om särskilda skäl därtill äro, föreskriva att deklaration skall insändas inom annan tid än som i 1 mom. sägs.

Deklaration skall upprättas å blankett enligt formulär, som fastställas av kontrollstyrelsen.

16 §.

I deklaration som avses i 15 § 1 mom. skall avdrag göras för elektrisk kraft, som

a) levererats till kommunikationsföretag för bandrift eller därmed likartat ändamål, samt

b) överförts till annat land.

På särskild prövning av kontrollstyrelsen ankommer huruvida och i vad mån elavgiften må nedsättas på grund av bristande betalning från förbrukare eller icke registrerad distributör av elektrisk kraft.

17 §.

Senast vid den tidpunkt, då deklaration skall hava insänts, skall enligt deklarationen upplupen elavgift erläggas genom insättning å kontrollstyrelsen.

sens postgirokonto. Finner kontrollstyrelsen att avdrag bör ske med högre belopp än det redovisade bruttobeloppet för elavgiften, skall det överskjutande beloppet restitueras.

Insändes icke deklaration inom föreskriven tid, skall senast vid nämnda tidpunkt och i angiven ordning erläggas preliminär elavgift svarande mot det högsta elavgiftsbelopp, som upplupit under någon redovisningsperiod inom senast förflutna tolv kalendermånader, eller det lägre belopp kontrollstyrelsen bestämmer. Har någon erlagt preliminär elavgift, äger han, sedan felande deklaration insänts, i samband med inbetalning av elavgift för en senare redovisningsperiod tillgodoräkna för mycket erlagd preliminär elavgift. Har den preliminära elavgiften understigit den deklarerade, skall felande elavgift erläggas samtidigt med deklarationens insändande. Vad i denna förordning stadgas om elavgift skall i tillämpliga delar gälla här avsedd preliminär elavgift.

18 §.

Insändes icke deklaration eller befines insänd deklaration oriktig, äger kontrollstyrelsen fastställa den elavgift, som rätteligen skall utgå, och den tid, inom vilken elavgiften skall erläggas.

19 §.

Försummar någon att inbetala elavgift, som han enligt denna förordning skall erlägga till kontrollstyrelsen, må elavgiften på framställning av styrelsen omedelbart utmätas.

Vad i första stycket stadgas skall äga motsvarande tillämpning, där förbrukare eller icke registrerad distributör av elektrisk kraft underlåter att erlägga elavgift för dylik kraft.

20 §.

För utövande av kontroll över elavgiften äger kontrollstyrelsen anlita biträde av särskilda kontrolltjänstemän. Kontrolltjänsteman äger på anfordran erhålla tillträde till samtliga lokaler och utrymmen, vilka den som är registrerad enligt denna förordning använder för produktion eller distribution av elektrisk kraft.

21 §.

Den som är registrerad enligt denna förordning är pliktig att ordna sin bokföring och statistik på sådant sätt att enligt kontrollstyrelsens beprövande kontroll möjliggöres över inköpt och försåld samt eljest mottagen och levererad elektrisk energi samt över den elektriska energi, som inom rörelsen producerats, förbrukats och bortgått såsom överförlust m. m., så ock över debiterade och erlagda kraftavgifter.

Den som är registrerad skall vidare på anfordran tillhandahålla kontrollstyrelsen eller kontrolltjänsteman sina handelsböcker med tillhörande handlingar samt i förekommande fall sin statistik. Han skall därjämte ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som kontrollstyrelsen för erhållande av en betryggande kontroll över elavgiftens behöriga utgörande med-

delar, ävensom de anvisningar kontrolltjänsteman i enlighet med kontrollstyrelsens föreskrifter kan komma att lämna.

Där kontrollstyrelsen så påfordrar skall distributör av elektrisk kraft föranstalta om att anordning för uppmätning av dylik kraft med avseende å energi och effekt inrättas.

22 §.

Den som utan att vara registrerad enligt denna förordning producerar eller distribuerar elektrisk kraft är skyldig att på anfordran lämna sådana uppgifter om sin rörelse, som kontrollstyrelsen eller kontrolltjänsteman finner erforderliga för kontrollen, ävensom att, där kontrollstyrelsen finner det påkallat för kontrollens utövande, tillhandahålla sina handelsböcker med tillhörande handlingar.

Ansvarsbestämmelser

23 §.

Om ansvar i vissa fall för den, som i deklaration lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

Har någon i annat fall än i första stycket avses uppsåtligt eller av grov oaktsamhet i deklaration rörande elektrisk kraft lämnat oriktig uppgift, ägnad att leda till inleverans av för låg elavgift, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

24 §.

Underlåter den som är registreringsskyldig enligt 2 § att göra föreskriven anmälan för registrering, straffes med dagsböter, ej under tjugu.

Underlåter någon i andra fall än som avses i första stycket att fullgöra vad honom åligger enligt denna förordning eller med stöd av densamma meddelade föreskrifter, straffes med böter, högst trehundra kronor. Vad nu sagts gäller dock icke åliggande att inbetala elavgift.

25 §.

Brott, som avses i 24 § andra stycket, må av åklagare åtalas allenast efter anmälan av kontrollstyrelsen.

26 §.

Kontrollstyrelsen må vid vite förelägga den som är registrerad enligt denna förordning att fullgöra vad honom åligger enligt förordningen eller med stöd av densamma meddelade föreskrifter, dock att föreläggande icke må avse inbetalande av elavgift.

27 §.

Vad som inhämtats vid kontroll enligt denna förordning må ej yppas i vidare mån än som erfordras för vinnande av det med kontrollen avsedda ändamålet. Bryter någon häremot, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader, där ej gärningen är belagd med straff i strafflagen.

Brott som nu sagts må, där det ej innefattar ämbetsbrott, av åklagare åtalas allenast efter angivelse av målsägande.

28 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda för tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter.

Denna förordning träder i kraft den 20 juni 1957 och skall gälla till och med den 30 juni 1958; dock att förordningens bestämmelser skola gälla redan före ikraftträdandet i avseende å åtgärder som erfordras för tillämpningen därefter.

Genom förordningen upphäves elskatteförordningen den 1 juni 1951 (nr 374). Utan hinder härav skall skatt enligt nämnda förordning utgå för redovisningsperiod, som till någon del hänför sig till tiden före den 20 juni 1957, dock att, om under dylik redovisningsperiod avläsning av energiförbrukning sker sistnämnda dag eller därefter, skatt enligt elskatteförordningen skall utgå allenast för tiden intill första avläsningen efter den 19 juni 1957. Elskatteförordningen skall även i övrigt äga tillämpning beträffande förhållanden som hänföra sig till tiden intill utgången av dylik redovisningsperiod eller, i förekommande fall, intill nämnda avläsning.

I samband med ikraftträdandet skall i övrigt iakttagas följande.

1. Där verksamhet som avses i 2 § bedrivs vid förordningens ikraftträdande skall den i 13 § omnämnda anmälan för registrering göras senast den 10 juli 1957.

2. Oaktat registrering efter anmälan icke skett, skall den som vid förordningens ikraftträdande bedriver verksamhet som i första punkten sägs anses vara registrerad hos kontrollstyrelsen från och med den 20 juni 1957.

3. Skyldighet att erlägga tillfällig elavgift enligt denna förordning föreligger inte

i fråga om elektrisk kraft, för vilken kraftavgift helt eller delvis utgår efter uppmätt energiförbrukning; för tiden före första avläsningen av energiförbrukning efter den 19 juni 1957, eller

i fråga om annan elektrisk kraft: för redovisningsperiod, som till någon del hänför sig till tiden före den 20 juni 1957.

III) av herrar *Hagberg, Spetz, Söderquist, Kollberg, Nilsson* i Svalöv, *Gustafson* i Göteborg och *Anderson* i Sundsvall, vilka anfört följande:

I de likalydande motionerna I: 545 av herr Ohlon m. fl. och II: 688 av herr Ohlin m. fl. har — under hänvisning till det i andra motioner framförda förslaget om finansiering av oljelagringsprogrammet med särskilda avgifter på flytande bränsle — föreslagits, att skatten på motorbrännolja sänkes med 1 öre per liter från och med den 1 juli 1957. Förslaget är i detta hänseende utformat analogt med Kungl. Maj:ts proposition, i vilken en sänkning föreslås av skatten på motorbrännolja till samma belopp som energiskatten på brännolja. Oljelagringsprogrammet och dess finansiering har behandlats av annat utskott, där reservationsyrkande framförts om bi-

fall till det ovan refererade förslaget om finansiering av oljelagringsprogrammet genom särskilda avgifter på flytande bränslen. På brännolja har härvid föreslagits en avgift av 1 öre per liter. Med hänsyn till att detta förslag ännu icke behandlats av riksdagen får vi, som i övrigt biträder det i nyssnämnda motioner framlagda förslaget beträffande oljelagringsprogrammets finansiering, hemställa om bifall till förslaget i de likalydande motionerna I: 545 och II: 688 om sänkning av skatten på motorbrännolja med 1 öre per liter fr. o. m. den 1 juli 1957.

Under åberopande av vad sålunda anförts får vi under punkten A 2) hemställa,

att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

*förordning om ändrad lydelse av 3 § förordningen den 21 maj 1954 (nr 260)
om brännoljeskatt*

Härigenom förordnas, att 3 § förordningen den 21 maj 1954 om brännoljeskatt skall erhålla följande ändrade lydelse.

3 §.

Brännoljeskatt utgår med trettioett öre för liter.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1957.